

Barraca de cal Guixa

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Cal Guixa
Alçada: 278

Coordenades:

Latitud: 41.62849
Longitud: 1.87472
UTM Est (X): 406266
UTM Nord (Y): 4609141

Classificació

Número de fitxa 08053 - 391
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Ha perdut la coberta
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A008000360000OK
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 08/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca de grans dimensions, sense coberta situada al davant d'una bauma murada , en una cinglera, en terres de cal Guixa. Per accedir-hi cal agafar el camí que va del Gall a cal Guixa. Just abans d'agafar el trencall a mà esquerra que mena directament a la masia, hi ha un gran revolt. Cal pujar-hi per la vall i anar pujant les diferents feixes fins arribar a la barraca, que es troba envoltada de pins i brolla de romaní.

Es tracta d'una barraca semblant a un cobert o porxo, de planta quadrangular, de 3,40 per 2,75 metres de costat (mides preses a l'interior). Està construïda aprofitant el marge de la feixa superior. La porta està centrada a la façana principal, orientada a l'oest. L'entrada mesura 1,60 metres d'alçada per 1 metre d'amplada. La llinda és doble, de fusta. Els murs estan parcialment reblats i arrebossats amb morter de calç. Té una finestra orientada al sud. La coberta és a un sol vessant, de teula sobre llates, emprada per cobrir espais no habitables, ja siguin pallisses, porxos o fins i tot les golfes de masies i cases de poble. La coberta estava formada per bigues de fusta, probablement de troncs d'arbre purament desbastats, amb poc o cap altre treball de preparació, recolzades sobre els murs (mesuren 2,50 metres pel costat més alt i 1,70 metres el més baix). Les teules són del tipus àrab, que es conserven escampades per arreu, algunes d'elles senceres, ben apilades.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 9351.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

